

שנינו, (קהלת א) מה יתרון לאדם בכל עמלו. יכול אף עמל התורה? תלמוד לומר, שיעמל תחת השמש [כתוב]. שונה עמלה של תורה, שהוא למעלה מן השמש. רבי חייא אמר, אף עמלה של תורה, שהוא עמל בגלל בני אדם או בשביל כבודו. על זה כתוב תחת השמש, שיה לא עולה למעלה. שנינו, אמר רבי אלעזר, אפלו אם אדם עומד אלה שנים, אותו יום שמסתלק מן העולם דומה לו כאלו לא התקיים, רק יום אחד.

ושכבתי עם אבתי. אשרי חלקם של האבות שהקדוש ברוך הוא עשה אותם מרפכה קדושה למעלה והתרצה בהם להתעטר עמהם. זהו שכתוב (דברים י) רק באבתיך חשק ה' וגו'. אמר רבי אלעזר, יעקב היה יודע שהעטור שלו הוא באבותיו, שהרי העטור של האבות הוא עמו, והוא עמהם. ועל זה באותיות חקוקות שנינו, ש שלשה קשרים, שני קשרים - אחד מצד זה ואחד מצד זה, ואחד שכולל אותם. וזהו ששנינו, (שמות כו) והברית התיכן בתוך הקרשים מברח מן הקצה אל הקצה. ואותו קשר שבאמצע אוחז לצד זה ולצד זה, ועל זה כתוב ושכבתי עם אבתי, ודאי.

ושכבתי עם אבתי וגו'. רבי יהודה פתח ואמר, (ישעיה מב) החרשים שמעו והעורים הביטו לראות. החרשים שמעו - אלו בני אדם שלא מקשיבים לדבורי התורה ולא פוקחים אזניהם לשמע את מצוות רבונם. והעורים - שלא מסתכלים לדעת על מה הם עומדים,

תאנא, (קהלת א) מה יתרון לאדם בכל עמלו, יכול אף עמלה דאורייתא, תלמוד לומר שיעמול תחת השמש (בתיב). שאני עמלה דאורייתא, דלעילא מן שמשא הוא. רבי חייא אמר, אף עמלה דאורייתא, דאיהו עמל בגיניהון דבני נשא, או בגין יקרא דיליה. האי תחת השמש פתיב. דהא לא סליק לעילא. תניא אמר רבי אלעזר, אפילו אי בר נש קיים אלה שנים, ההוא יומא דאסתלק מעלמא, דמי ליה כאילו לא אתקיים בר יומא חד:

ושכבתי עם אבותי, זפאה חולקהון דאבהתא, דקדשא בריך הוא עביד לון רתיכא קדישא לעילא, ואתרעי בהו, לאתעטרא עמהון. דהא הוא דכתיב, (דברים י) רק באבותיך חשק ה' וגו'. אמר רבי (דף רכד ע"ב) אלעזר, יעקב הוה ידע, דהא עטורא דיליה באבהתיה הוא, דהא עטורא דאבהון עמיה הוא, והוא עמהון. ועל דא באתוון גליפין תנינן, ש תלת קשרין, תרין קשרין, חד מהאי סטרא, וחד מהאי סטרא, וחד דכליל לון. ודא הוא דתנינן, (שמות כו) והברית התיכן בתוך הקרשים מברח מן הקצה אל הקצה, וההוא קטרא דבאמצעיתא, אחיד להאי סטרא, ולהאי סטרא. ועל האי כתיב, ושכבתי עם אבותי ודאי.

ושכבתי עם אבותי וגו'. רבי יהודה פתח ואמר, (ישעיה מב) החרשים שמעו והעורים הביטו לראות. החרשים שמעו, אליו בני נשא דלא צייתין למלולי אורייתא, ולא פקחין אודנייהו, למשמע לפקודי דמאריהון. והעורים, דלא מסתכלין למנדע על מה אינון קיימין. דהא בכל יומא ויומא

שְׁהָרִי בְּכָל יוֹם וְיוֹם הַכְּרוֹז יוֹצֵא וְקוֹרֵא, וְאֵין מִי שִׁישְׁגִּית.
שְׁלֹמֹדְנוּ, בְּאוֹתָם יָמִים שֶׁנִּבְרָא הָאָדָם, בְּאוֹתוֹ יוֹם שִׁיוֹצֵא לְעוֹלָם, כְּלָם עוֹמְדִים בְּקִיּוּמָם וְהוֹלְכִים וְטָסִים בְּעוֹלָם, יוֹרְדִים וּמְזַהְרִים אֶת הָאָדָם כֹּל יוֹם וְיוֹם לְבָדוֹ. וּכְשֵׁאוֹתוֹ יוֹם בָּא וּמְזַהְרִים אוֹתוֹ, וּבֶן אָדָם עוֹשֶׂה בְּאוֹתוֹ יוֹם חֲטָא לְפָנָי רְבוּנוּ - אוֹתוֹ יוֹם עוֹלָה בְּבוֹשָׁה וּמַעֲיֵד עֲדוּת, וְעוֹמֵד לְבָדוֹ בַּחוּץ.

וְשִׁנְיָנוּ, אַחַר שְׁעוֹמֵד לְבָדוֹ, יוֹשֵׁב, עַד שֶׁאָדָם עוֹשֶׂה מִמֶּנּוּ תְּשׁוּבָה. זָכָה - שֶׁב אוֹתוֹ יוֹם לְמַקוֹמוֹ. לֹא זָכָה - אוֹתוֹ יוֹם יוֹרֵד וּמִשְׁתַּתֵּף עִם אוֹתָהּ רוּחַ שְׁבָחוּץ, וְשֶׁב לְבֵיתוֹ, וְנִתְקַן בְּדַמוֹת אוֹתוֹ אָדָם מִמֶּשׁ כְּדִי לְהִרְע לוֹ, וְדָר עִמוּ בְּבֵיתוֹ. וְיֵשׁ שְׁדִירוֹ לְטוֹב, אִם הוּא זוֹכֵה. וְאִם לָאוּ, הוּא דָר עִמוּ לְרַע.

בֵּין כֶּף וּבֵין כֶּף, נִפְקָדִים אוֹתָם יָמִים וְחֲסָרִים, וְלֹא נִכְנָסִים בְּחֻשְׁבוֹן שֶׁל אוֹתָם שֶׁנִּשְׁאָרוּ. אוֹי לְאוֹתוֹ הָאָדָם שְׁגוֹרַע יָמָיו לְפָנָי הַמְּלַךְ הַקְּדוֹשׁ, וְלֹא הַשְּׂאִיר לְמַעְלָה יָמִים לְהַתְעַטֵּר בָּהֶם בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם וְלְהִתְקַרֵּב עִמָּם לְפָנָי הַמְּלַךְ הַקְּדוֹשׁ.

בֹּא רֵאָה, כְּשֶׁקָּרְבִים אוֹתָם יָמִים לְפָנָי הַמְּלַךְ הַקְּדוֹשׁ, אִם הוּא צָדִיק, זֶה הָאָדָם שִׁיוֹצֵא מִן הָעוֹלָם וְנִכְנָס בְּאוֹתָם יָמִים, וְהֵם לְבוּשֵׁי כְבוֹד שֶׁנִּשְׁמָתוֹ מִתְּלַבֵּשׁת בָּהֶם, וְהֵם אוֹתָם יָמִים שֶׁצָּדִיק הִזָּה בָּהֶם וְלֹא הִרְשִׁיעַ בָּהֶם.

אוֹי לְאוֹתוֹ שְׁגוֹרַע יָמָיו לְמַעְלָה, שֶׁכָּאֲשֶׁר רוֹצִים לְהַלְבִּישׁ אוֹתוֹ בְּיָמָיו, אוֹתָם יָמִים שֶׁפָּגַם בְּחֻטְאָיו חֲסָרִים מֵאוֹתוֹ לְבוּשׁ, וּמִתְּלַבֵּשׁ בְּכֶגֶל חֲסָר. כֹּל שֶׁכֵּן אִם הֵם רַבִּים, וְאֵין לְאָדָם בְּמָה לְהַתְּלַבֵּשׁ בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם, אֲזִי אוֹי

כְּרוֹזָא נְפִיק וְקָרִי, וְלִית מָאן דִּישְׁגַח. דְּתַנְיָא, אֵינוֹן יוֹמִין דְּבַר נֶשׁ כַּד אֲתַבְרִי, בְּהוּא יוֹמָא דְנִפְק לְעֵלְמָא, כְּלַהוּ קִיּוּמִין בְּקִיּוּמֵיהוּ. וְאֲזִלִּין וְטָאֲסִין בְּעֵלְמָא, נְחִתִּין וְאֲזַהְרִין לְבַר נֶשׁ, כֹּל יוֹמָא וְיוֹמָא בְּלַחֲדוּדִי. וְכַד הוּא יוֹמָא אֲתִי וְאֲזַהַר לִיה, וְבַר נֶשׁ עֶבֶיד בְּהוּא יוֹמָא חוֹבָא קָמִי מְאָרִיה. הוּא יוֹמָא סָלִיק בְּכִסּוּפָא, וְאֲסָהִיד סְהִדוּתָא, וְקָאִים בְּלַחֲדוּדִי לְבַר.

וְתַנְיָא, בְּתַר דְּקָאִים בְּלַחֲדוּדִי, יְתִיב, עַד דְּבַר נֶשׁ עֶבֶיד מַגִּיהַ תְּשׁוּבָה. זָכָה, תַּב הוּא יוֹמָא לְאַתְרֵיה. לֹא זָכָה, הוּא יוֹמָא נְחִית, וְאֲשַׁתַּתֵּף בְּהוּא רוּחָא דְלְבַר, וְתַב לְבֵיתֵיה. וְאֲתַתְּקַן בְּדִיוּקְנֵיה דְּהוּא בַר נֶשׁ מִמֶּשׁ, בְּגִין לְאַבְאָשָׁא לִיה, וְדִייר עַמִּיה בְּבֵיתָא. וְאִית דְּדִינְרָא לְטַב אִי הוּא זָכִי. וְאִי לָאוּ, דִּינְרֵיה עַמִּיה לְבִישׁ.

בֵּין כֶּף וּבֵין כֶּף, אֲתַפְקֵדִין אֵינוֹן יוֹמִין וְחֲסָרִים, וְלֹא עָאֲלִין בְּמַנְיָנָא דְאֵינוֹן דְּאֲשַׁתְּאָרוּ. וְוִי לְהוּא בַר נֶשׁ, דְּגָרַע יוֹמוֹי קָמִי מְלָפָא קְדִישָׁא, וְלֹא שְׂבִיק לְעֵילָא יוֹמִין, לְאַתְעַטְרָא בְּהוּא עֵלְמָא, וְלְאַתְקַרְבָּא בְּהִדְיָהוּ קָמִי מְלָפָא קְדִישָׁא.

תָּא חֲזִי, כַּד קָרִיבוּ אֵינוֹן יוֹמִין קָמִי מְלָפָא קְדִישָׁא. אִי הוּא זְפָאָה, הֵאִי בַר נֶשׁ דְּנִפִּיק מֵעֵלְמָא, סָלִיק וְעָאֵל בְּאֵינוֹן יוֹמִין. וְאֵינוֹן לְבוּשֵׁי יָקָר, דְּמִתְּלַבֵּשׁא בֵּיה נִשְׁמַתֵּיה. וְאֵינוֹן יוֹמִין הוּוּ, דְּזָכָה בְּהוּ, וְלֹא חָב בְּהוּ. וְוִי לְהוּא דְּגָרַע יוֹמוֹי לְעֵילָא. דְּכַד בְּעָאן לְאַלְבֵּשׁא לִיה בְּיוֹמוֹי, אֵינוֹן יוֹמִין דְּפָגִים אִיהוּ בְּחוּבוֹי, חֲסָרִין מֵהוּא לְבוּשָׁא, וְאַתְלַבֵּשׁ בְּמָנָא חֲסָרָא. כֹּל שֶׁכֵּן אִי סְגִיאִין אֵינוֹן, וְלֹא לְהוּי לִיה לְבַר נֶשׁ בְּמָה דְאַתְלַבֵּשׁ